

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XX. Primus Origenis Opera praelo committit Iacobus Merlinus, & pro eo
Apologiam scribit; unde Massaei & Bedae convitiis appetitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

tate de Origene pronuntiat: quid VVernerum VVestphalum, qui postquam laudes in A
 Originem congesit, conciliare se non posse dicit repugnantes & oppositas de meritis ac
 virtutibus Originis sententias? Quid varios præterea inferioris illius aevi Hæreticos re-
 censentem, qui pieraque ipsius placita renovant: velut ij quibus nomen fuit de Barulo,
 quos Historici narrant animarum *αποστασιν* defendisse, & beatam Virginein pro Angelo
 habuisse: velut Valdenses, qui Sacerdotes quamdiu criminibus & noxis impliciti hærent,
 ordinis sui potestate uti non posse, & pios omnes Sacerdotes esse asserunt? Vnum il-
 lud monitis Lectores velim, asperius fere à Græcis Originem quam à Latinis adhiberi:
 cuius rei causam ad Synodum Quintam referimus, quæ cum Originem una cum Tribus
 Capitulis damnasset, Tria vero Capitula complures Occidentis Episcopi adversus Synodi
 auctoritatem tueri instituerunt, hinc tuendi quoque Originis profecta apud ipsos videtur B
 esse consuetudo.

XIX. Piam foeminam Mechtildem decimumquartum sæculum tulit. Hujus ante an-
 nos aliquot in lucem emissa vita est, in qua editum ipsi divinitus oraculum quoddam no-
 stra observatione dignum refertur. Cœlitus quippe Deum ipsi nuntiasse narrat vitæ
 hujus Scriptor, quidquid Samsoni, Salomoni, & Origeni condonatum à se, & indultum
 est, consulto homines celasse, ut rei hujus ignoratione perterriti doctissimi, prudentis-
 simi, & fortissimi quique, perparum de se, omnia vero de Deo sperare discant. Celebraba-
 tur hoc ipso tempore Bernardus Guido, à quo recensentur Origeniani errores, & in Sy-
 nodo Quinta una cum Auctore damnati esse memorantur. Posterior illo Bartolomæus
 Platina præclare egit cum Origene, & magnis cum laudibus exornavit. Maximo vero fuit C
 sequenti atate Iohannis Pici, Mirandulam Comitum, in re literaria laus & celebritas, ut ne-
 que nobiliorem, neque doctiorem patronum sibi Origenes optare potuerit. Inter nongen-
 tas ergo Conclusiones, quas univesto orbi disputandas proposuit, insignis hæc erat: *Ra-
 tionabilis est credere Originem esse salvum, quam credere ipsum esse damnatum.* Ex ingenti illa Po-
 sitionum struce tredecim asteriscis signatas, quasi Fidei Christianæ contrarias, Pici æmuli
 damnaverunt, in quibus ea erat quæ ad salutem Originis pertinet. Apologiam pro se sua-
 que doctrina scripsit clarissimus Princeps, & tutando Adamantio peculiare caput dicavit.
 Septem illud constat articulis, quos referre utile est: *In primo videtur, an Origenes unquam
 hæreticam de rebus fidei opinionem scripsit & crediderit: In secundo, dato quod scripsit, an dogmati-
 ce, vel adhesive, vel inquisitive tantum scripsit: In tertio, dato quod adhesive, an taliter adhesive, D
 quod ille scribendo moraliter peccaverit, & Hæreticus dici possit: In quarto, dato quod scripsit, & ta-
 liter scripsit, quod scribendo erraverit, an pro talibus unquam penituerit: In quinto, dato quod de
 eius nec penitentia, nec impenitentia constet, an sit rationabilis ipsum credere esse damnatum, an sal-
 vum: In sexto, quid ex dictis Decretorum iudicandum sit Ecclesiam determinasse de Origene: In septi-
 mo, quantum obliget in ista materia credulitatem nostram determinatio Ecclesie.* Diversa fuerunt de his
 Conclusionibus, & Apologetico hominum iudicia, adeo ut vitanda multorum offensio-
 ni, ne à quoquam legerentur ista Conclusiones Decreto sanxerit Innocentius 8. Pontifex
 maximus; salvam tamen ac integram Pici exiltimationem esse voluerit. Hujus successores
 Alexander 6. anno 1493. 18. Junij Breve Apostolicum ad Picum dedit, quod est hujusmo-
 di, ut pro Apologia ipsum valere possit, adeo severa & gravi oratione omni Picum hære- E
 feos & erroris suspicione liberat. Aliis puto Pici exemplum, ut simile pro Origene aude-
 rent, stimulo fuit. Quamobrem Iohannes Nauclerus Tubingensis Præpositus insignia in
 Chronico Origeni elogia conscripsit. Multis eum quoque concelebravit laudibus Iohan-
 nes Tritemius Abbas Spanhemensis, in libr. De script. Eccles. nec errores tamen ipsius
 dissimulavit, ab iisque se alienum esse velle professus est.

XX. Initio superioris sæculi sparsas in Bibliothecis Origenianarum scriptionum reli-
 quas colligere, & in publicam lucem dare primus instituit Iacobus Merlinus Visturnien-
 sis, Theologus, Canonicus, & Pœnitentiarius Parisiensis. Operi Apologiam addidit pro
 Origene, in qua de Gelasio, & lata ab eo in Concilio Romano sententia, tum & de Hie-
 ronymo non satis prudenter locutus est, nec ut Catholicum ac pium virum, nedum Theo- F
 logum decuit, aliaque adjecit multa, quæ Massæi Cameracensis Scholæ tum Rectoris, &
 Natalis Bedæ Facultatis Theologicæ Syndici expostulationibus patuere. Cum Originis
 ergo ipsi affingerentur errores, multis ac diu res in Supremo Senatu, & inter Parisinos
 Theologos controversa ac disputata est. Certe anno 1522, Apologiæ suæ Apologiam per-
 texere necessum habuit Merlinus. Manu scripta illa servatur in Theologicæ Facultatis Bi-
 bliotheca, e jusque mihi usura concessa est. Quam cur in lucem non emisisset Auctor, equi-
 dem nescio. Tribus illa libris continetur. Prior pro Origene, Originisque doctrina pu-
 gnat, & septem Conclusionibus absolvitur, quarum prima hæc est: *Non est certum & evi-
 dens, nec indubitatum, Concilium aliquod damnasse Originem Adamantium Leonidis martyris filium,
 tanquam Hæreticum notorium & publicum.* Altera ita se habet: *Dogmatizans Originem Adamantium*

A Leonidis martyris filium non fuisse notorium & publicum Hæreticum ab Ecclesia legitime cõgregata damnatum, nec est hæreticum, neque in fide suspectum. Tertia est hujusmodi: Probabiliter affirmans Origenem Adamantium Leonidis martyris filium non fuisse auctorem omnium illorum pessimorum errorum quæ sibi imponantur, non derogat Ecclesiasticis sanctionibus, neque summorum Pontificum Decretis, neque sanctorum Patrum dogmatibus. Quarta his verbis concepta est: *Asserere probabiliter alteram istarum propositionum: Origenes Adamantium Leonidis martyris filius non est, nec fuit Hæreticus; Origenes Adamantium Leonidis martyris filius est vel fuit Hæreticus, non est Hæreticus, hæresim sapiens, nec erroneum, à fide, aut fidei pietate alienum.* Quinta talis est: *Asserens hanc vel illam partem probabiliter, seponere debet omnem pertinaciam & sub conditione expressa vel tacita affirmare alteram: alioquin periculoso discrimini sese committet.* Sexta ita expressa est: *Quamvis prædictæ propositiones non possint simul stare in veritate, & necesse sit alteram esse veram; stat tamen aliquem partem veram affirmantem non esse Schismaticum, nec de Schismate suspectum.* Septima demum his verbis absolvitur: *Christiana pietati conducibilis est, stante tali, tantoque dubio, cum veritas in parte occulta est & anceps, nec per Ecclesiam aut Pontificem aperte definita, de Origenis doctrina & auctore eysdem in favorem bene sapere & dogmatizare, quam perperam; & in commendando excedere, quam deficere à laude sibi debita: præsertim si in alteram venire oporteat.* Secundus liber novem Propositiones ex Apologia Merlini ab ipsius adversariis excerptas & reprehensas defendit. Tertius Origenis vitam & Elogia ex Eusebio, Hieronymo, Nauclero, & Tritemio depromit: quibus subjecta est responsio ad Dialogos Massæi, & Additiones Bedæ. In his Merlinus non tam ex fide historiarum & testimoniis antiquorum, quam contortis sophismatis & argutiis de

C Schola velitur.

XXI. Præclare etiam hac aetate de Origene meritis est Desiderius Erasmus, nam & Commentariorum ejus in Matthæum partem aliquam Latino sermone retulit, & vitam ipsius scripsit, ac laudes prosecutus est, & de lucubrationibus, deque eruditione, ac docendi ratione arbitrium tulit; à dogmatis autem manus abstinuit, morte, ni fallor, præventus, quæ quominus susceptam quoque Origenianorum Operum editionem & censuram absolveret, & Origenis adversarios reselleret, impedimento fuit. In ea porro, quæ extat, censuræ parte antiquum Erasmus obtinuit, res non satis accurate perfectas præcipiti judicio disceptans, & disceptando nonnumquam impingens. Summopere interim Origenem averfabatur Martinus Lutherus, cujus ea vox fuit: *Origenem iam dudum dicit de veris,*

D Cui subinde adspulatus est Theodorus Beza; cum sexcentis locis Annotationum majorum in Epistolam ad Romanos, tum maxime sub ipsum initium, scedissima Adamantio stigmata inurens: *Neque vero, inquit, cum hæc dico, quæquam voio Patrum auctoritati detrabere: sed sane quod ad me attinet, Origenem non possum bona conscientia inter eos Patres collocare, quos velim imitari. Itaque non pudebit illum errata passim resellere, nullo (ita me bene Deus amet; obirectandi studio: sed quod impurum scriptorem exoptem aut ex Lectorum manibus excutit, aut summo cum iudicio à studiosis tractari. Moderatus de Origene & æquius senferunt & scripserunt Magdeburgenses, pro vitis eum vel virtutibus ornantes: quamquam minime ipsos feras, Adamantij orthodoxa nonnulla, sed scæta suæ dogmatis contraria, in crimen trahentes; aliqua vero perperam ipsi affingentes. Adamantij in Iohannem Commentaria in Veneta S. Marci Bibliotheca Græce nactus Ambrosius Ferrarius Mediolanensis, monachus Cassinas, primus Latine convertit & typis commisit: Origeniana vero famæ usque adeo studiosus fuit, ut dum illi patrocinatus est, parum ipse suæ consuluerit: quamvis enim summa se in hoc libro vertendo usum fide sit obtestatus, nonnulla tamen consulto resecta deprehendat, in quibus à recto Christianæ doctrinæ calle Origenes aberraverat. In nuncupatoria præterea ad Iulium Tertium Pontificem maximum Epistola, magnis sese sumtibus adeundas curasse narrat celeberrimas, quæ ubique gentium sunt, Bibliothecas, missis etiam qui tot in perlustraront Græciam, & si quæ nanciscerentur scripta Origenis, ea ad se asportarent. Hinc adeo locupletatus, multa ipsius & *ypocrita* opera prælo parabat. Quæ cur in lucem non venerint, ignoramus. Tutando Origenis nomini utilem aliquanto post operam contulit Sixtus*

F Senensis è Prædicatorum familia: egregium quippe illi in Bibliothecæ sanctæ libro quarto elogium consecravit, in quo non illum solum extollit præconiis, sed librorum etiam ipsius numerum recenset, & genuina à spuris erudite secernit. Errores vero in Annotationum libris notat & excutit. Parum ipsius ratio Casari Baronio Cardinali probata est; qui cum alienissimo esset adversus Origenem animo, summamque in eum stili asperitatem & inclementiam in Annalibus exerceret, carpsit etiam & obiter tetigit reliquos, quicumque in eum propensiores essent: *Miratus sum vehementer, inquit, post damnationem ejus ab Anastasio Papa Pontificia auctoritate instictam, post eysdem reprobationem in Sexta Synodo pronuntiatam, post tot antiquorum Patrum in idipsum conspirantes sententias, adhuc recentiores quosdam ausos esse pro eodem novas edere Apologias, & auctoritate Catholica Ecclesia iudicatas sapienter controversias denovo temere agitare, quod visum est scisse haud pridem Sixtus Senensis.* Non mitius Origenem habet Ro-